

ANTI~~K~~VARISK FÖRUN~~D~~SÖKNING ÅR 2020

Malin Clarke

Björn Ahnlund

VILLA ÖRNVIK

Eketånga 2:71, Halmstad kommun och stad

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2020:50

STIFTELSEN HALLANDS LÄNSMUSEER

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland
Uppdragsverksamheten, Halmstad 2020
Antikvarisk förundersökning år 2020
Bild framsida: Villa Örnvik, fasad mot nordväst.
Foto: Björn Ahnlund (filmnr 2020-42).
Grafisk form och layout: Anders Andersson.
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.
Ärende nr 2020-213

Malin Clarke

Björn Ahmlund

VILLA ÖRNVIK

Eketånga 2:71, Söndrums socken, Halmstads kommun

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2020:50

INNEHÅLL

Inledning.....	6
Uppdrag.....	6
Befintliga skydd.....	6
Föreslagna åtgärder.....	6
Historik.....	7
Beskrivning.....	8
Läge.....	8
Exteriör.....	8
Kultuhistoriska värden.....	14
Viktiga karaktärsdrag att beakta.....	14
Konsekvensbeskrivning.....	14

INLEDNING

Uppdrag

Kulturmiljö Halland har fått i uppdrag av fastighetsägaren att göra en antikvarisk förundersökning av villa Örnvik på fastigheten Eketånga 2:71. Arbetet har genomförts av bebyggelseantikvarierna Malin Clarke och Björn Ahnlund, Kulturmiljö Halland, Hallands läns museer under augusti 2020.

Syftet med undersökningen är att utreda byggnadens kulturhistoriska värde. Syftet är vidare att utgöra underlag inför prövning av rivningslov.

Befintliga skydd

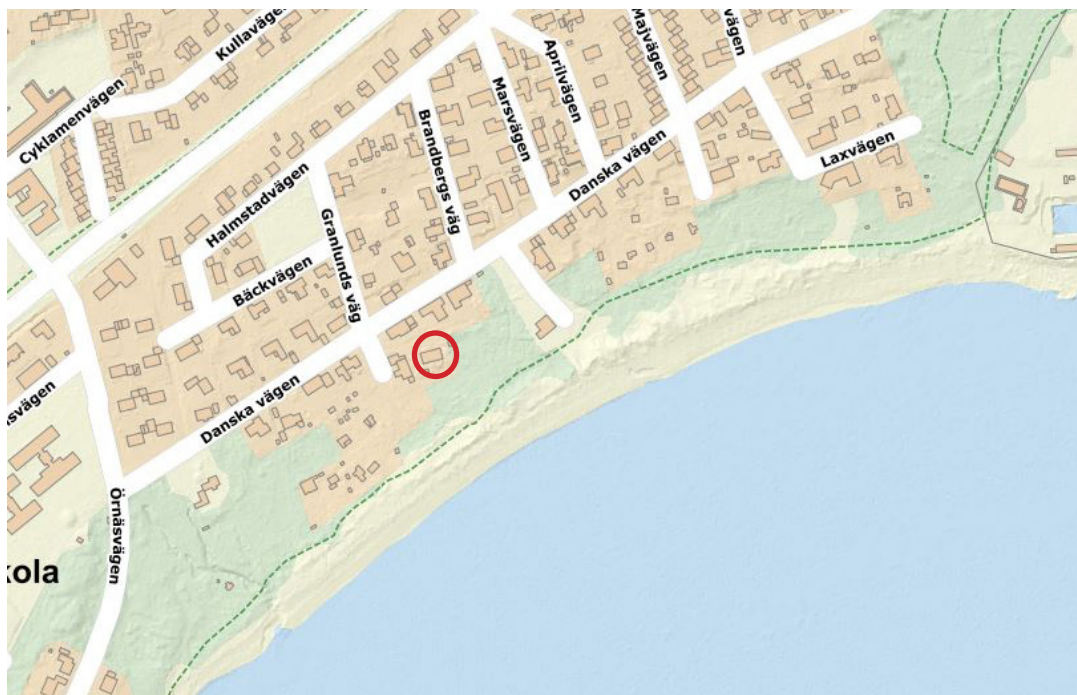
Byggnaden är inventerad som kulturhistoriskt värdefull i den länstäckande bebyggelseinventeringen där den har klass B.

Plan- och bygglagen reglerar att en byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistoriskt, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte får förvanskas (PBL 2010:900 8 kap 13 §). Vidare ska ändring

av en byggnad utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden (PBL 2010:900 8 kap 17§). Dessa paragrafer gäller generellt även om inget särskilt bestämts om detta i detaljplan.

Föreslagna åtgärder

Fastighetsägaren har ansökt om rivningslov för byggnaderna på fastigheten.

Den röda ringen markerar den aktuella bebyggelsen. Karta: Halmstad kommun

HISTORIK

Eketånga utgjordes ursprungligen av en by med en liten samling gårdar i Söndrum socken. Under 1920-talet började jordbruksmarken styckas av och vissa områden bebyggdes med villor.

Villa Örnvik uppfördes 1934 i herrgårdsliknande stil på Eketånga gårdars tångallmänning. Tomten styckades inte av direkt på grund av att marken då var belagd med avstyckningsförbud. År 1939 uppfördes även ett litet brygghus på tomten och ett befintligt brygghus i anslutning till villans norra fasad revs.

Fastigheten har fram till 2018 ägts av släkten Granlund. Under många år beboddes Villa Örnvik av överstelöjtnant Sven Granlund och hans hustru Ebba. Det är också efter dem som namnet Granlunds väg tillkommit.

Villa Örnvik syns (inringad) på en karta upprättad 1936 i samband med laga skifte, "över den för Eketånga m. fl byars samfällda tångallmänningen". Karta: Lantmäteriet°

BESKRIVNING

Läge

Villa Örnvik ligger i ett villaområde vid Jutarums strand väster om simstadion. Huset ligger mellan flera villor utmed Danska vägen och Granlunds väg. Fastigheten gränsar i söder till en smal remsa strandskog där bl.a vandringsleden Prins Bertils stig passerar.

Tomten består av en delvis igenvuxen trädgård men utgörs idag främst av större grus- och asfaltsbelagda ytor. Intill strandskogen avgränsas tomten av ett svartmålat järnstaket. Öster om huset ligger en mindre byggnad (brygghus) samt en jordkällare.

Exteriör

Byggnaden är uppförd i en och en halv våning på gjuten putsad och gråmålad grund. De ockragula fasaderna är reveterade, dvs. putsen (spritputs) har anlagts på trästomme. Fönstren har småspöjsade utåtgående bågar av olika storlekar, varav nedervåningens är försedda med fönsterluckor. Taket är ett mansardtak, halvvalmat mot gavlarna och täckt med

flackt, falsat Slottsmölletegel, s.k. boulet-tegel. I det nedre takfallet sitter takkupor; en mot norr och tre mot söder. På det övre mot gavlarna sitter små kupor med halvrunda s.k. lunettfönster. Symmetriskt placerade pånocken sitter två skorstenar inklädda i rödmålad plåt. En separat skorsten är murad mot norra fasaden, vilken går genom takfoten och avslutas med en konisk plåthuv och vindflöjel.

Mot söder vetter en centralt placerad balkong buren av åttkantiga, gjutna och vitmålade kolonner. Under balkongen ligger huvudentrén vilken nås via en original halvrund trappa av handslaget tegel. Till vänster om denna finns en sidoingång till "orangeriet", med stora spröjsade fönster. Mot norr finns även en köksentré via en utbyggd farstu. Ytterligare en balkong sitter på västra gaveln.

Öster om bostadshuset ligger en mindre byggnad, i samma stil med rappade fasader och spröjsade fönster. Norr om denna ligger en jordkällare.

Villa Örnvik sedd från söder.

Överst t.v: Vy mot östra och norra fasaderna.

Överst t.h: Entréparti med trappa i tegel.

Mitten t.v: Södra fasaden.

Mitten t.h: Sidoentré till "orangeriet"

Nederst: Vy från asfalterad yta i sydost.

Överst t.v: Villa Örnvik från nordväst
Överst t.h: Balkong med åttkantiga pelare mot söder.

Mellan t.v: Västra gavelfasaden.

Nedan t.v: Det lilla brygghuset är uppfört i samma stil som huvudbyggnaden.
Nedan t.h: Ingång till jordkällaren.

Interiör

Villa Örnvik har två inredda våningar samt ett mindre källarutrymme. Större delen av huset har kryppgrund.

Bottenvåningen innehåller bl.a. entréhall, vardagsrum och ett stort bibliotek. Snickerierna bestående av spegeldörrar, socklar, dörr- och fönsterfoder och taklister är vackert profilerade. Golven består övervägande av målade brädgolv. Väggar och innertaken är pappspända. Taken är till stor del indelade i kvadrater med lister. I västra delen av huset ligger det särpräglade biblioteket. Rummet ligger lägre än övriga huset och nås via en trappa. Taket har synliga kraftiga träbjälkar, vilka liksom övriga trädetaljer är mörkt brunbetsade. Vid norra väggen finns en vacker öppen spis i tegel och puts. I spiskåpan är en sättugnsplatta, märkt med Carl XIV Johans namnchiffer, inmurad. En glasad dörr leder till en inbyggd veranda med stora spröjsade fönster, vilken troligen fungerat som orangeri då den varit uppvärmd. Förutom köket, vilket delvis moderniserats, är bottenvåningen i princip i originalutförande sedan 1930-talet.

Den övre våningen nås via en svängd trappa i hallen. Här ligger ett stort centralt placerat allrum, tre sovrum mot gavlarna samt ett antal mindre vindsförråd. Snickerierna är liksom på bottenvåningen i original och profilerade och tak och väggar har samma material och indelning som våningen under. I allrummet och i ett större sovrum är golven lagda med stavparkett i fiskbensmönster. I övriga rum ligger brädgolv. I stora sovrummet finns ett separat badrum. Det inbyggda badkaret liksom väggar är kaklade i vitt och rummet har liksom övriga våningsplanet sitt ursprungliga utförande bevarat.

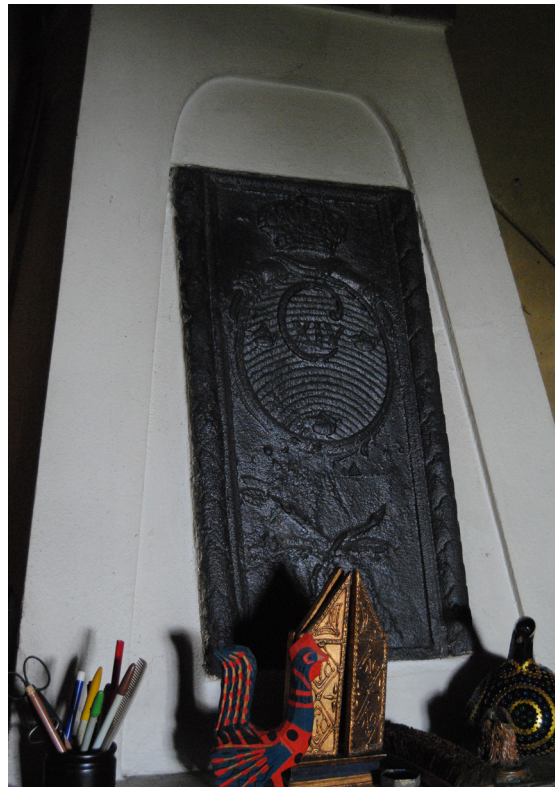
Bevarad äldre skåpsinredning i köket.

Hallen, vy mot öster.

Hallen vetter mot huvudentrén i söder, en originell pardörr med dubbla, välvda dörrblad.

Överst t.v: Vardagsrummet mot öster.
Mitten och nedan t.v: Biblioteket.

Ovan t.h: Dörr från hallen till bibliotek. Notera smides-
gångjärnen.
Nedan t.h: Den öppna Spisen har en inmurad sättugns-
platta i gjutjärn med Karl XIV Johans namnchiffer.

Trappan sedd från övervåningen

Överst t.v: Det inbyggda uterummet.
Mellan t.v: Övre hallen
Nedan t.v: Sovrum på övervåningen

KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Villa Örnvik ligger nära Jutarums strand och är väl synligt från Prins Bertils stig, en populär vandringsled. Byggnaden har bl.a. därför ett miljöskapande värde.

Byggnaderna är uppförda i nationalromantisk herrgårdsstil. Tyvärr har inga ritningar framkommit och arkitekt kan därmed ej fastslås. Nationalromantiken i Sverige förknippas annars med 1910-talet. Den tillbakablickande arkitekturen är intressant och speglar troligen beställarens önskemål. Här finns därför ett arkitekturhistoriskt värde, liksom ett personhistoriskt. Den tidigare ägaren Sven Granlund (1886-1959) var en känd halmstadsprofil med bl.a. stor kunskap om stadens historia, vilket en mängd artiklar i Gamla Halmstads årsbok vittnar om.

Bostadshuset är till största del oförändrat sedan byggnadstiden 1934 såväl ut- som invändigt. Såväl fasad, tak, fönster, dörrar, snickerier, liksom planlösning m.m är bevarade i princip originalutförande, vilket ger byggnaden ett högt autenticitetsvärde liksom byggnadshistoriskt värde. Interiört utgör biblioteksdelen med dess trappa, takbjälkar och öppna spis etc ett särskilt framträdande rum.

Viktiga karaktärsdrag att beakta

Exteriör

- Reveterad fasad och mansardtak
- Balkong och åttkantiga pelare mot söder
- Tegeltrappa och välvt entréparti mot söder
- Småspröjsade sidohängda träfönster med fönsterluckor.
- Stora spröjsade fönster markerande "orangeriet"
- Brygghus i samma stil som huvudbyggnad

Interiör

- Spegeldörrar och profilerade snickerier
- Bibliotek med brunbetsade takbjälkar och öppen spis med utsmyckning i tegel och gjutjärn
- Planlösning

KONSEKVENSBESKRIVNING

Föreslagna åtgärder

Fastighetsägaren har ansökt om rivningslov för byggnaderna på fastigheten.

Konsekvenser

En rivning innebär att de kulturhistoriska värden knutna till byggnaderna, såsom beskrivits ovan, försvinner.

Bostadshuset är idag i dåligt skick då det under ett flertal år saknat underhåll och delvis fått förfalla. Vår bedömning är dock att en renovering av den befintliga byggnaden fortfarande är möjlig och bör prioriteras med tanke på dess höga kulturhistoriska värde.

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Tollsgatan 7 | 302 32 Halmstad | Tel: 035-19 26 00

E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se